

Arles: vint anys d'imatges

Els Rencontres Internationals de la Photographie d'Arles, el festival fotogràfic més antic i prestigiós d'Europa, ha arribat enguany a la seua vintena edició. Trenta exposicions, cinc 'soirées' i cinquanta-tres 'stages', a més de les activitats paral·leles ja tradicionals, fan d'Arles el punt de trobada de més de deu mil fotògrafs i gent interessada en el món fotogràfic.

Francesc Vera

Quan l'any 1970, Lucien Clergue, juntament amb Michel Tournier i Jean-Maurice Rouquette, decideix realitzar els primers Rencontres, té una clara intenció: fer eixir la fotografia del seu anonim. L'any 1974, es corre el risc de ser la darrera edició, Clergue torna a jugar fort i convi-da Ansel Adams, encara desconegut a Europa. L'impacte és notori i en tornar Adams a Amèrica es desfà en elogis cap al festival europeu, que aconsegueix consolidar-se definitivament. Noms com els d'Eugene Smith, Alvarez Bravo, André Kerstes, Lee Friedlander o Lisette Model van

eixamplant el prestigi d'Arles. A hores d'ara, quan prop de dotze mil persones, segons el diari *Le Monde*, acudeix per participar-hi durant la primera quinzena de juliol, els Rencontres han deixat de ser un projecte entusiasta per a esdevenir una sòlida empresa, amb un pressupost que volta els sis milions de francs francesos provinents d'una, relativament xicoteta, subvenció estatal i del fort desplegament publicitari de la principal multinacional de productes fotogràfics que, edició a edició, guanya en notorietat fins al punt que sembla ser-ne l'autèntica organitzadora. Els Rencontres compleixen vint anys, bon moment per a retre homenatge a Lucien Clergue, el seu fundador, fotògraf militant.

Els milers de visitants que anualment acudeixen a la ciutat d'Arles per participar en els Rencontres, ho fan a despit de la calor sufocant que obliga a buscar l'ombra dels plàtans i l'efecte refrescant de la caríssima aigua mineral o d'una copa de pastís a les terrasses

Renée Marilyn Futterman.

dels innumbrables cafès en el pelegrinatge d'una exposició a l'altra, i suportant, estoïcament, la companyia dels famosos mosquits de la Camarga durant les projeccions nocturnes del Teatre antic o la plaça del Fòrum.

Cinquanta-tres stages d'una durada de tres a sis dies, ofereixen l'oportunitat de treballar el reportatge, la moda, la creació personal i la posada en escena, al costat de fotògrafs com Bruce Davidson, Javier Vallhonrat, Lee Friedlander, Bernard Plossu, Manel Esclusa o Paulo Nozolino. Cinc soirées al Teatre antic feien un repàs dels vint anys dels Rencontres, oferien obres de diversos autors o mostres monogràfiques com la de la fotografia soviètica, el sud nord-americà o la història del nu en la fotografia ofert per l'homenatjat Lucien Clergue. Però, com sempre, el plat fort dels Rencontres han estat les exposicions, que enguany, en l'apartat oficial, n'eren trenta-cinc, de les que solament trenta se situaven a la vila d'Arles.

D'aquesta vintena edició cal ressenyar la participació amb distintes exposicions del Museu de l'Elysée de Lausana, el Birmingham Museum of Art i la Primavera Fotogràfica a Catalunya. El primer oferia alguna de les exposicions més importants d'enguany, com «The lines of my hand», autobiografia a través de les pròpies imatges del mític fotògraf Robert Frank. Al mateix edifici, «Triptych» un interessant treball de l'americà Julio Michel al voltant de tres temes tractats ben sovint per la fotografia: la guerra, la mort i l'amor. Si els treballs de Roland Schneider i de Pierre de Fenoyl no passaven de ser unes imatges correctes, el museu

de Lausana encara oferia altres dues exposicions de gran interès, la de John Phillips sobre els darrers dies de Saint-Exupéry, i la mostra de l'actor i realitzador Dennis Hopper, que capta amb la seua càmera els personatges de Hollywood, les estrelles del rock, la marxa pels drets humans de Martin Luther King o escenes quotidianes de la vida americana amb un sentit de la llum i la composició plenament cinematogràfic.

«Deep South», el sud profund dels Estats Units, acollia, amb la col·laboració del museu de Birmingham, un ampli conjunt de fotografies d'autors tan dispersos i tan interessants com Frank, Davidson, Eggleston o Michals, fins a un total de divuit fotògrafs, cada un d'ells amb la seua peculiar manera d'aproximar-se al tema i descobrir un univers particular.

Un altre bloc d'exposicions, set en total, el constituïa «Humà, molt humà» d'on hem de destacar el «Dossier africà» de la fotògrafa americana Eli-

Dalt: «Les derniers jours de Saint-Exupry», de John Phillips. A l'esquerra: «Paris, January 1st 1949», de Robert Frank,

deveniments de la plaça de Tiannanmen enregistrats pels fotògrafs de l'agència francesa Vu podien contemplar-se sobre uns plafons per tota la plaça de la República i a la façana del palau de l'Archevêché.

També a la plaça del Fòrum, on el festival «Off» poca cosa d'interès va oferir enguany, es realitzà la nit del dia 8 la projecció de les fotografies d'un xinès, que va preferir quedar en l'anonimat, sobre aquests fets. Unes imatges que l'autor no havia pogut veure i de les quals demanava la destrucció després de ser projectades, per a evitar la identificació de les persones que hi apareixien.

Fent balanç

Aquests vint anys suposen una consolidació dels Rencontres d'Arles, però aquesta consolidació pot deixar pas a un anquilosament que no desitjariem de cap manera. Créixer en el nombre d'exposicions o d'activitats no suposa, necessàriament, un avanç, i ens fa la impressió, que aquesta edició se situa en un moment de transició que pot decantar-se cap al conservadorisme o a ser el centre del debat sobre les noves tendències i els nous valors de la fotografia. L'any passat hi hagué un canvi en la direcció dels Rencontres que esperem que en pròximes edicions vagi donant forma a la línia futura d'aquest esdeveniment que aconseguix ajuntar fotògrafs, consagrats i novells, professionals i aficionats, del món sencer. □

zabeth Sunday sobre les tribus nòmades africanes a través d'espills deformats, les tradicions gregues captades per John Demos i, tal vegada el treball més interessant d'aquest grup, l'«Espanya Oculta», de Cristina García Roderó, les festes i les tradicions espanyoles a través d'una selecció de vuitanta fotografies.

Presentada com un avanç del que serà la pròxima edició de la Primavera Fotogràfica a Catalunya, una exposició, «Fotografia i arts plàstiques a Espanya», que, lluny d'interessar, provoca una forta preocupació sobre el futur del que, a hores d'ara, és el major esdeveniment fotogràfic ací. Amb obres de Muntadas, Perejaume, Francesc Abad, Jorge Ribalta, Marcel Pey i el tàndem Marc Vilaplana-Mabel Palancín, aquesta mostra se situa en un punt tangencial a la fotografia i ens fa pensar que la pretesa crisi de creació fotogràfica no és cap altra cosa que una crisi d'accés al comerç de l'obra artística i que la intenció de la Primavera

Fotogràfica, deixa de ser el debat sobre la fotografia per a reconduir-la cap a un debat sobre al seu comercialització.

També van decebre dues exposicions estrella dels Rencontres, la de Lucien Clergue sobre Point Lobos i la de Lee Friedlander sobre el desert de Sonora. Clergue, malgrat l'ús acurat del color, no fa oblidar treballs molt més interessants de Weston i els fotògrafs de la costa Oest americana, i no aconsegueix escapar a la monotonia que el desert li imposa i que ens fa pensar que estem mirant la mateixa fotografia cinquanta vegades. I és que els mestres, a voltes, també s'equivoquen.

En el tercer bloc temàtic d'aquesta edició, les noves tendències, només dos autors aconsegueixen captar l'atenció, l'holandès Hafkenscheid i el català Rafael Vargas, que ha obtingut enguany el premi que Kodak dedica anualment per als joves fotògrafs europeus.

Per acabar, una exposició fora de programa i que no podia faltar: els es-